

د حکم (شرعي دليل) علت

(ژباړه)

پوښتنه:

السلام عليكم، الله سبحانه تعالى دې پر تاسو برکت واچوي!

زموږ شيخه! زما پوښتنه دا ده، چې ايا د حکم (شرعي دليل) علت له دې څخه استنباط کېدلای شي: (ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفَ فَلَا يُؤَدِّنُ) ژباړه: «دا ډېره مناسبه کړنچاره ده، ترڅو هغوی (د آزادو او قدر وړ ښځو په توګه) وپېژندل شي او ونه ځورول شي»؟

ځواب:

وعليکم السلام ورحمة الله وبرکاته

دا آيت د جلباب د فرضيت د حکمت په اړه دی، نه د حکم د علت په اړه. وضاحت يې په لاندې ډول دی:

۱- لکه څرنگه چې د ۲۰۱۸م د جولای د لسمې نېټې پوښتنې ته په ځواب کې یادونه شوې ده، د دغه آیت د نازلېدو دلیل دا و، چې پرې آزادي (حرایر) ښځې له هغو ښځو څخه چې وینزې (اماء) دي، جلا شي. جلباب پر وینزو ښځو باندې نه دی فرض شوی. ځینو منافقینو پر وینزو ښځو تیری کاوه او بې حیا الفاظ یې ورته کارول، ځکه دوی پوهېدل چې د وینزې ښځې (اماء) ځورول د آزادو ښځو (حریې) په پرتله لږ جزا لري. نو کله به چې کوم څوک له دې امله چې آزادي ښځې ته یې ناوړه الفاظ کارولي وه محکمې ته وړاندې شو نو هلته به یې ویل: ما گمان کاوه چې دا یو وینزه ده، نو له همدې امله به ده ته لږ جزا ورکړل شوه.

بیا آیت را نازل شو او دوی یې له دې بهانې خلاص کړل، ځکه نو دا پر آزادي مومني ښځې فرض شوه، چې خپل ځان له وینزو ښځو څخه د جلباب په اغوستلو سره بېلې کړي او د پښو تر کښته برخې پورې یې پر ځان را وغوروي، بیا به دوی (منافقین) دا نه شي ویلی، چې مور گمان کاوه دا یو وینزه ښځه ده او د دوی لپاره جزا نه کمېږي، ځکه دوی ته کومه بهانه پاتې نه شوه.

ابن سعد په طبقات کې روایت کړی چې ابو مالک ویلي: «د رسول الله صلی الله علیه وسلم مېرمنې چې به کله په شپه کې د خپلو اړتیاوو د پوره کولو لپاره بهر ته وتلې، نو ځینو منافقینو به دوی ته ناوړه الفاظ کارول او ځورولې به یې. کله چې به منافقین له جزا سره مخامخ شول دوی به ویل: مور یوازې دا کار له وینزو ښځو سره کوو، بیا دغه آیت را نازل شو:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ
فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾

[احزاب: ۵۹]

ژباړه: اې پېغمبره! صلی الله علیه وسلم خپلو مېرمنو، لونیو او د مؤمنانو ښځو ته ووايه چې پر خپل ځان باندې د خپلو ټکریو پلوونه خواره کړي. دا ډېره مناسبه کړنچاره ده چې هغوی وپېژندل شي او ونه ځورول شي.

ځکه نو د آیت معنی دا ده چې آزادي ښځې له وینزو ښځو څخه بېلې شي او کښته لوري ته د جلباب ځورول د دوی د پېژندلو لپاره دی.

(ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ) ژباړه: «دا ډېره مناسبه کړنچاره ده، ترڅو هغوی (د آزادو او قدر وړ ښځو په توگه) وپېژندل شي او ونه ځورول شي.» او دا د دې لپاره نه ده چې وپېژندل شي څوک ده. د تفسیر القرطبي په حواله (14/24).

الله سبحانه تعالی فرمایي:

(ذَلِكَ أَذْنَىٰ أَنْ يُعْرَفَ فَلَا يُؤَدَّبُ) ژباړه: «دا ډېره مناسبه کړنچاره ده، ترڅو هغوی (د آزادو او قدر وړ نښو په توګه) پرې وپېژندل شي او ونه ځورول شي.» یعنی الحرایر (ازادې نښې)، نو ځکه دوی باید له اماء (وینزو نښو) سره ګډې نه شي... او له دوی څخه غوښتنې پرې شولې او معنی یې دا نه ده چې معلومه شي نښه څوک ده.

پوښتونکی: محمد ابو یوسف

ستاسو ورور عطاء ابن خلیل ابوالرشته